

Akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" attīstības pamatprincipi

LVM ATTĪSTĪBAS PAMATPRINCIPI

Akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" (turpmāk LVM) vidēja termiņa stratēģijā definētie mērķi orientēti uz ekonomiskā, sociālā un dabas kapitāla stiprināšanu, kas atspoguļo valdījumā nodoto valsts stratēģisko aktīvu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un atbilst ilgtspējīgas attīstības galvenajiem elementiem. LVM attīstības aktivitātes tiek īstenotas stratēģisko un zemāka līmeņa mērķu sasniegšanai. Dokumentā raksturoti galvenie principi, kas ir attīstības aktivitāšu ierosināšanas un īstenošanas pamatā.

Termini

Saskaņā ar Latvijā vispārpieņemto definīciju **inovācija** ir jaunu zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas ideju, izstrādņu un tehnoloģiju īstenošana produktā vai pakalpojumā. LVM inovāciju attiecina uz produktiem, pakalpojumiem un procesiem.

Pētniecības un attīstības darbi (turpmāk – P&A) atbilst piecām pazīmēm:

1. jauns,
2. radošs,
3. bez noteiktības,
4. sistēmisks,
5. rezultatīvs un atkārtojams.

P&A darbi ietver:

- fundamentālos pētījumus,
- lietišķos jeb rūpnieciskos pētījumus,
- eksperimentālās izstrādes.

Pamatprincipi

Katrs no pamatprincipiem sekmē viena vai vairāku LVM stratēģisko mērķu sasniegšanu un definē galvenās rīcības.

Tendenču vērošana

Tendenču vērošanas mērķis ir būt informētiem par novitātēm zinātnes, tehnoloģiju, normatīvās un kopējās biznesa vides attīstībā, kas rosina jaunas idejas uzņēmuma attīstībai. Galvenie principi ir:

Sekot līdzi aktualitātēm un novitātēm LVM biznesa virzienu un saistīto nozaru tirgos, Latvijas un ES normatīvu vidē, kā arī zinātnes un tehnoloģiju attīstībā.

Komunicēt un sadarboties ar partneriem zinātniskajās un valsts institūcijās, akadēmiskajā vidē, komerciālajā sektorā, citās valsts kapitālsabiedrībās, lai būtu informēti par novitātēm.

Pētniecība un attīstība (P&A)

Ieguldījumi P&A ir inovatīvs un radošs darbs ar mērķi radīt jaunas zināšanas, procesus, produktus vai novērst pastāvošu neskaidrību nozarē, tostarp izmantotu iegūtās zināšanas un secinājumus jaunu izstrādņu izveidei. Galvenie principi ir:

LVM organizē zinātnisko izpēti, lai iegūtu zinātniski pamatotu informāciju stratēģisko un zemāka līmeņa mērķu sasniegšanai.

LVM veic izpētes darbus, sadarbojoties ar Latvijas un ārvalstu zinātniskajām institūcijām.

Lai vairotu izpētes darbu nozīmi un mērogu, LVM atbalsta un veicina to, ka LVM finansēti izpētes projekti tiek izmantoti papildu finansējuma piesaistei, un kuru izpētes rezultāts ir pieejams arī publiski.

Lai palielinātu zinātnisko institūciju kapacitāti, izpētes un inovatīvu produktu attīstīšanas projektos veicinām starpinstitūciju sadarbību un starpdisciplināru pētījumu organizēšanu.

Lai gūtu maksimālu atdevi no izpētes, tās rezultāti mērķtiecīgi virzāmi uz komercializāciju (t.sk. rezultātu ieviešana LVM vai sadarbības partneru saimnieciskajā darbībā).

LVM izpētes darbi ir strukturēti piecās izpētes programmās, kas aprakstītas šī dokumenta sadaļā "LVM pētniecības un attīstības programmas".

Produktu attīstīšana

Produktu attīstīšanas mērķis ir veicināt LVM produktu un pakalpojumu dažādošanu un pilnveidošanu. Galvenie principi ir:

LVM veic produktu un pakalpojumu attīstīšanu, sadarbojoties ar biznesa un inovāciju organizācijām, tai skaitā Latvijas un starptautiskām zinātniskajām institūcijām, pētniecības organizācijām, komersantiem, sabiedriskajām organizācijām un citām valsts kapitālsabiedrībām;

LVM iesaistās projektos, kas sekmē konkurētspējīgu produktu ražošanu eksistējošiem tirgiem;

LVM neiesaistās lietkoksnēs garenzāģēšanas, lobīšanas un drāšanas tehnoloģiju rezultātā saražojamo produktu izpētē, attīstīšanā un komercializēšanā;

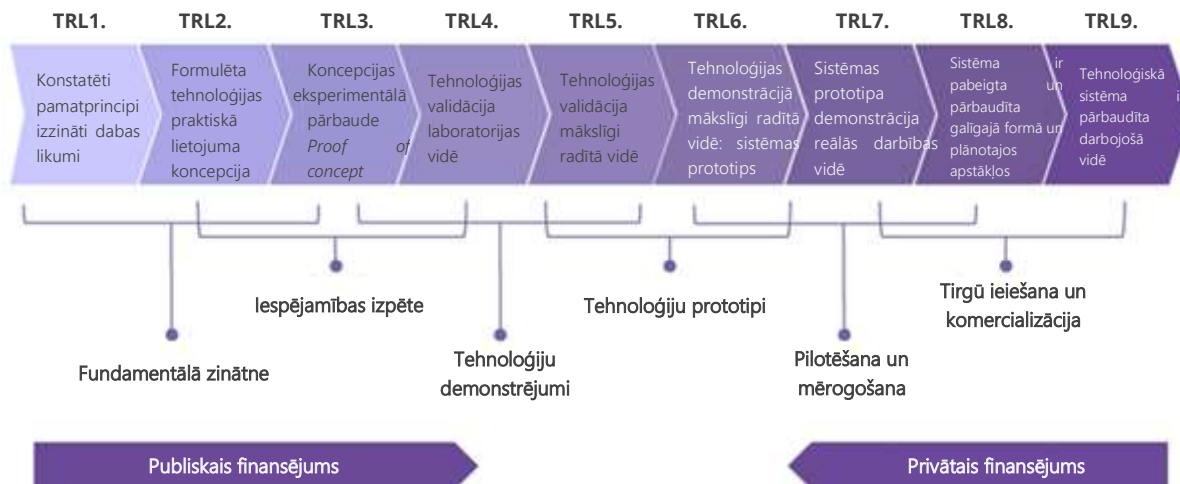
attīstāmajam produktam jābūt sasaistei ar LVM piedāvājumā esošu produktu, vai arī tas saskaras ar LVM esošajiem procesiem tiešā veidā;

investīciju mērogs (augsta riska) produkta ražošanas uzsākšanai tiek skaņots ar LVM valdi un LVM padomi;

LVM attīsta produktus:

- kuru ražošanas tehnoloģiskā gatavība ir sevi pierādījusi vismaz tehnoloģiskos demonstrējumos vai prototipos (vismaz TRL¹ 4);
- ar ārējā finansējuma piesaisti kā izvērtējamu nosacījumu, ja produkta attīstība ir līdz TRL4;
- kam tirgū ir pieprasījums;
- kur ir sakārtoti vai sakārtojami intelektuālā īpašuma jautājumi.

¹ TRL – technology readiness level; tehnoloģijas gatavības līmenis

Tehnoloģiju gatavības līmeņi

LVM izmanto šādus principus iespējamo attīstāmo produktu atlasei, vērtēšanai un sadarbības modeļu pielāgošanai:

- inovāciju apzināšanas, atlases procesā produktu vai tehnoloģiju potenciālais devums (t.sk. ieguvumi, riski, ieviešanas izmaksas utt.) vērtējams, izmantojot kvantitatīvas analīzes metodes, lai būtu iespēja tos vērtēt, domājot par realizēšanas iespējamību, secību;
- nav ierobežojumu sadarbības modeļiem un uzņēmējdarbības formām, attīstot produktu ražošanu LVM;
- jaunie produkti attīstāmi, pēc iespējas izmantojot LVM esošo infrastruktūru un zināšanas, kā arī sadarbības partneriem pieejamo zināšanu, prasmju un materiāltehnisko bāzi;
- lemjot par produktu attīstību, t.sk. par investīciju apjomiem, sadarbības modeļiem, tehnoloģisko gatavību, tirgus gatavību un citiem aspektiem, tiek vērtēta to atbilstība publisko personu konkurences neitralitātes labajai praksei un normatīvās vides nosacījumiem.

Procesu attīstīšana

Procesu attīstīšanas mērķis ir samazināt resursu un laika patēriņu, kā arī palielināt procesu rezultāta lietderīgumu.

Galvenie principi ir:

- procesu analīze;
- šauru vietu, nepamatotas dublēšanās, sarežģītības, pārmērīgu izmaksu, ilgtspējas nepilnības, neskaidrības vai citu problēmu un to cēloņu identificēšana;
- risinājumu apzināšana, izpēte, ideju izstrāde un iesniegšana īstenošanai;
- risinājumu īstenošana projektu vai citas formas attīstības darbu ietvaros;
- ieviesto risinājumu izvērtēšana un procesu nepārtraukta pilnveidošana.

Resursu vērtības palielināšana

Resursu vērtības palielināšanas mērķis ir kāpināt LVM materiālo un nemateriālo resursu vērtību un aktīvu izmantošanas lietderīgumu.

Galvenie principi ir:

- LVM personāla kompetences, iesaistes un labbūtības stiprināšana, augsti kvalificēta personāla piesaiste;
- atbildīgu biznesa praksi īstenojošu pakalpojumu sniedzēju piesaiste un sadarbības partneru personāla kompetences pilnveidošana;
- attālās izpētes, modelēšanas, mākslīgā intelekta un citu tehnoloģiju attīstīšana un izmantošana LVM resursu un procesu pārvaldībai;
- zudumu un zaudēto iespēju izmaksu mazināšana, iespēju izmantošana un augstākas pievienotās vērtības radīšana LVM produktu piegādes ķēdē;
- apsaimniekoto ekosistēmu bioloģiskās daudzveidības un spēju piesaistīt siltumnīcefekta gāzes stiprināšana;
- īstenot dabai tuvākas mežsaimniecības metodes, dinamiskās dabas aizsardzības un ainavu ekoloģiskās plānošanas principus dabas kapitāla apsaimniekošanā;
- zemes, meža un citu resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas metožu izpēte, ieviešana un pilnveidošana.

Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IT) attīstīšana

IT attīstīšanas mērķis ir stiprināt LVM konkurētspēju ar uzņēmuma procesu digitālo transformāciju un digitālo produktu un pakalpojumu sniegšanu tirgū. Galvenie principi ir:

- LVM biznesa procesu efektivitātes palielināšana, veicot procesu automatizāciju;
- savlaicīgas, kvalitatīvas informācijas pieejamība plānošanai, lēmumu pieņemšanai un kontrolei, uzņēmuma biznesa procesu datu izmantošana un uzlabošana, padarot datus pieejamus turpmākai apstrādei un analīzei;
- vienoti, mobili pieejami, integrēti, specifisku lietotāju pieredzi sniedzoši risinājumi;
- attīstīt ģeotelpiskās informācijas un citus digitālos produktus un pakalpojumus LVM iekšējām vajadzībām un ārējiem klientiem.

LVM pētniecības un attīstības programmas

LVM attīstības darbi strukturēti septiņās attīstības programmās – piecās izpētes programmās un divās informācijas tehnoloģiju programmās. Katrā programmā tiek definētas prioritārās tēmas vai jomas. LVM attīstības programmas un to galvenie uzdevumi ir:

1. meža audzēšana – kāpināt kokaudžu ražību, kvalitāti un vitalitāti;
2. vides aizsardzība un rekreācija – pētīt mežu un saistītās ekosistēmas, darbību ietekmi uz to sniegtajiem pakalpojumiem;
3. zemes apsaimniekošanas plānošana – paaugstināt zemes apsaimniekošanas plānošanas procesu sasaisti un lietderīgumu;
4. tehnoloģijas ražošanai – uzlabot mežsaimniecības un citus uzņēmuma procesus ar jaunu, uzņēmumā līdz šim neizmantotu, tirgū pieejamu tehnoloģiju aprobāciju;
5. Inovatīvi produkti – apzināt, izvērtēt un ieviest jaunus biznesa virzienus, ar klimata pārmaiņu mazināšanu saistītus produktus, inovatīvus produktus ar augstu pievienoto vērtību un to ražošanas tehnoloģijas.
6. Informācijas sistēmu attīstība – palielināt LVM biznesa procesu efektivitāti un konkurētspēju caur procesu digitalizāciju, datu pieejamību pamatotu un datus balstītu lēmumu pieņemšanai.

7. IT infrastruktūras attīstība – nodrošināt augstu IT risinājumu drošību, pieejamību un stiprināt infrastruktūru.

Ja projekta attīstības gaitā tiek konstatēts, ka projekts nav finansiāli dzīvotspējīgs, ir mainījušies tirgus apstākļi vai notikušas citas būtiskas izmaiņas ārējā vidē, pētniecības vai attīstības projekts var beigties bez rezultāta – tas ir bez izpētes, tehnoloģijas un citu zināšanu ieviešanas uzņēmuma ražošanas, pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas procesos.

Meža audzēšana

Programma ietver pētījumus par paņēmieniem un metodēm kokaudžu ražības, kvalitātes un vitalitātes kāpināšanai.

Galvenās izpētes tēmas:

- Meža koku sugu selekcija;
- Jaunas darba metodes, paņēmieni un tehnoloģijas meža atjaunošanā un ieaudzēšanā, t.sk. rekultivācija;
- Koku augšanas apstākļu uzlabošana;
- Mežsaimniecības iespējas un riski klimata pārmaiņu ietekmē;
- Mežsaimniecības biotiskie un abiotiskie riski.

Vides aizsardzība un rekreācija

Programma ietver pētījumus par mežu un saistītajām ekosistēmām, darbību ietekmi uz ekosistēmu pakalpojumiem.

Galvenās izpētes tēmas:

- Oglekļa aprīte meža un saistītajās ekosistēmās;
- Mežsaimniecības ietekme uz meža un saistīto ekosistēmu pakalpojumiem;
- Meža un saistīto ekosistēmu bioloģiskā daudzveidība;
- Meža putnu bioloģija un ekoloģija.

Zemes apsaimniekošanas plānošana

Programma ietver pētījumus par algoritmiem un paņēmieniem ilgtspējīgas zemes apsaimniekošanas plānošanai, kā arī par darbību ietekmi uz meža un ar to saistītām ekosistēmām.

Galvenās izpētes tēmas:

- Algoritmu izstrāde meža apsaimniekošanas plānošanai;
- Meža biomasas novērtēšanas metodes;
- Atsevišķu koku un to grupu augšanas gaitas mijiedarbība;
- Ainavu ekoloģiskās plānošanas principi un to ieviešana mežsaimniecības plānošanā;
- Mežsaimniecības plānošanas politika;
- Resursu prognozēšana un modelēšana;
- Oglekļa aprītes novērtēšanas metodes un plānošana.

Tehnoloģijas ražošanai

Programma ietver pētījumus par iespējām uzlabot mežsaimniecības un citus uzņēmuma procesus, aprobējot tirgū pieejamās un izstrādājot jaunas tehnoloģijas.

Galvenās testējamās un ieviešamās jomas:

- Jaunas, uzņēmumā līdz šim neizmantotas, tirgū pieejamas un no jauna izstrādājamās tehnoloģijas LVM procesu uzlabošanai un produktu ražošanai;

- Bezpilota gaisa kuģi un tālīzpētes metodes;
- Cirsmu vērtēšanas alternatīvās metodes;
- Pakalpojuma sniedzēju darba efektivitātes un kvalitātes uzlabošana;
- Koksnes uzmērīšanas standartizācijas pilnveidošana;
- Jaunas tehnoloģijas meža ceļu būvē;
- Jaunas metodes ūdens režīma regulācijai;
- Jaunas tehnoloģijas zemes dziļu resursu ieguvei un produktu ražošanai;
- Kokvedēju un citu uzņēmuma saimnieciskās darbības transportlīdzekļu aprīkošana ar elektrisku piedziņu vai citu alternatīvu degvielu veidiem.

Inovatīvi produkti

Programma ietver pētījumus par iespējām ražot inovatīvus produktus, tai skaitā no ekosistēmu pakalpojumiem.

Galvenās attīstāmās, izvērtējamās un realizējamās jomas:

- Inovatīvi produkti no dabas kapitāla;
- Tehnoloģiska rakstura inovatīvi produkti;
- Citas tehnoloģiju pārneses iespējas, izmantojot LVM pārvaldībā nodotos stratēģiskos aktīvus – zemi (piem., atjaunojamā enerģija).

Informācijas sistēmu attīstība

Programma ietver attīstāmās jomas, kas nepieciešamas augstas veiktspējas, lietderīguma, un lietošanas pieredzes informācijas sistēmu izstrādei un pilnveidošanai. Informācijas sistēmu un infrastruktūras attīstība notiek saskaņā ar LVM IT stratēģiju.

Galvenās attīstāmās jomas:

- Mākslīgais intelekts un neironitīkli;
- Mašīnredze;
- Mašīnmācīšanās;
- Optimizācija, modelēšana un prognozēšana;
- Lielo datu apstrāde un datu izrace;
- Attālā izpēte;
- Nozaru līmeņa digitalizācijas risinājumi.

IT infrastruktūras attīstība

Programma ietver attīstāmās jomas, kas nepieciešamas augstas IT drošības, pieejamības un lietojamības nodrošināšanai.

Galvenās attīstāmās jomas:

- Hibrīd mākoņa arhitektūra;
- Augsta pieejamība;
- Lietu internets un sensorika;
- IT ievainojamības mazināšana;
- Datu drošība.